

GARIBALDI EN ANITA

ITALIË HEEFT DEZER DAGEN DE GROOTSCHE herinnering gevierd van zijn vrijheidsheld Guiseppe Garibaldi en het merkwaardigste moment uit die viering is wel geweest de overbrenging van het stoffelijk overschot van Anita, Garibaldi's vrouw. Kort nadat zij, bij de vervolging door de Oostenrijkers in een eenzame hut temidden der moerassen van Comacchia, overleden was, had de diep bedroefde vrijheidsheld het stoffelijk overschot overgebracht naar zijn vaderstad Nizza. En nu is het dan eenige dagen geleden bijgezet, in het voetstuk van het nieuwe standbeeld, aan haar gedachtenis gewijd. Het staat vlak bij Garibaldi's eigen standbeeld, dat ons de vrijheidsheld afbeeldt op zijn prachtige witte paard, dat, opgericht op den Janiculus, eens het tooneel van zijn heroïsch strijd, neerziet op het Vaticaan en de St. Pieterskerk. Trots en vol zelfbewustzijn, want het was tegen den Paus, dat de groote vrijheidsheld streed . . .

We willen enkele tafereelen vermelden uit dit geweldig romantisch heldenleven, want zóó schetsen we dezen stormachtigen mensch het best.

Het eerste tafereel voert ons ver weg, heel naar Zuid-Amerika trekt het onze aandacht heen. Want Garibaldi, de man uit Nizza, zeevaarder als zijn vader, heeft het niet kunnen uithouden in zijn land, het koninkrijk Piemonte. Gelijk in talloze anderen bruist ook in hem de vrijheidsdrang en het ontembaar verlangen, Italië groot en machtig te zien. Een groote Italiaansche republiek droomt hij zich evenals Mazzini zich die droomt en als Mazzini meent in het koninkrijk Piemonte de poging te mogen wagen om de groote republikeinsche eenheidsbeweging te beginnen, dan is Garibaldi, de ontembare, zijn man.

Maar de samenzwering mislukt, wijl zij ontdekt wordt en Garibaldi moet vluchten. Het avontuur jaagt hem over de zeeën, zijn geliefde element, naar verre republieken. Maar zóó hevig zijn zijn vrijheidsdrang en zijn gevoel voor recht, dat hij ook dáár in conflict komt. Als de kleine republiek van Rio Grande do Sul onderdrukt wordt door het machtig Brazilië, dan schaart hij zich aan de zijde van den verdrukte. De ontembare wordt ook hier weer niet getemd en als hij kaperbrieven verkregen heeft van het staatje, dat hij dienen wil, slaat hij krachtig toe.

En nu dan ons eerste tafereel. We schrijven het jaar 1839 en de jonge held heeft zoo pas de stad Laguna veroverd. Nu kruist hij met zijn kleine schip in de vredige baai en staart door zijn verre kijker naar de weelderige kust. Want temidden van den tropischen plantengroei heeft hij een aardig vreedzaam huisje ontdekt en een schoone jonge vrouw daar vóór.

Wie is zij, deze schoone onbekende? Hij weet het niet, maar zal het spoedig weten. Een boot wordt uitgezet en met vlugge riemslagen roeien de makkers hun aanvoerder naar land. En nu volgt de kennismaking tusschen den jongen Italiaan en de schoone Creoolsche, die straks haar heer en gebied volgen zal.

Want tegen dien adelaarsblik, tegen deze fonkelende oogen is de jonge vrouw niet bestand; voor zoo'n betoovering laat zij het fiere hoofd zinken, overwonnen, geheel en al. Anita zal voortaan den jongen vreemdeling volgen, waar hij ook heengaat. Voor altijd zal ze de zijne wezen.

Een nieuw tafereel.

De sfeer is veranderd. De stralende tropenzon schijnt niet meer, het is een ijzige nacht over de pampa's. Een cycloonachtige storm doet de binten kraken van de oude hut, waarin Garibaldi en Anita zich verscholen hebben voor hun vervolgers, de Brazilianen, die hij bestrijdt. Een wonderlijke nacht, want in deze hut wordt Anita moeder. In zulk een nacht, in een eenzame hut! In een verschrikkelijken storm.

Waar is het comfort voor deze avonturiersvrouw? Het is er niet; zelfs voedsel is er niet. En voor den kleinen Menotti zijn er zelfs geen kleertjes. En daarbuiten zwerven vijandelijke vervolgers. Dat is wat anders dan die zonnige zomerdag, toen daar uit die fel-blinkende zee de ranke roeiboort van het kaperschip den stralenden vreemdeling aanbracht.

Maar die vreemdeling is nu haar verafgode man, de held met het ridderlijke hart, dat hij ook nu weer toont. Onder het gieren van den storm rijdt hij de vlakke in, in het donker op zoek naar voedsel en kleeren . . . Hij kent zijn Anita, hij weet, dat ze dapper is. Dapper en onverschrokken. Maar hoe onverschrokken ze is, neen, dat weet hij nog niet.

Ze is alleen, en ze luistert. Maar door het tumult van den orkaan heen hoort ze ruwe stemmen, die lachen en zwetsen. De vervolgers. En dan vaart ook door haar die ontembare levenskracht heen, die tot de allergrootste inspanning inspireert. Haar eersteling drukkend tegen de borst en de revolver in de hand, verlaat ze de hut aan de achterzijde, springt te paard en vlucht de pampa in. Haar man achterna.

Wéér een ander tafereel, nu een jaar of tien later. Maar dit tafereel speelt in Italië.

Garibaldi heeft verlangen gekregen naar het oude vaderland. Hij hoort, dat de paus met Karel Albert, zijn koning en met den koning van Napels en Sicilië, een verbond gesloten heeft, om de Oostenrijkers te verjagen van het Italiaansch grondgebied. Nu moet hij er bij zijn. Gaat dan straks misschien zijn droom in vervulling?

Toch wel niet geheel, want hij is republikein. Ongetwijfeld, dat is hij, maar hooger dan dit, stelt hij de eenheid van zijn vaderland. In deze omstandigheden wil hij zijn koning dus helpen. Vol geestdrift biedt hij zich aan, vooral nu hij amnestie verkreeg voor zijn oude schuld.

Maar Karel Albert aanvaardt zijn hulp niet. Naast zijn geordend leger kan hij geen vrijwilligersbenden gebruiken, laat hij zeggen door zijn minister. Verbitterd wendt Garibaldi zich nu tot Mazzini, zijn vriend, die in het door de Oostenrijkers verdrukte Lombardije en Venetië een republiek heeft gesticht. Nu, deze kon Garibaldi wel zéér goed gebruiken, want Garibaldi bezit wat hij mist. Garibaldi kan enthousiasmeeren als geen ander, hij is van een meeslepende kracht. Waar hij verschijnt, vereert men hem, den vurigen patriot; de boeren laten hun ploeg in den steek, de studenten hun boeken en zijn vrijheidsleger groeit aan, van stad tot stad en van dorp tot dorp.

Maar zoo men op prinsen geen vertrouwen mag vestigen, men moet het ook niet op pausen doen. De Lombardische republiek valt, want paus Pius IX roept zijn leger terug, om niet tegen Christenen oorlog te voeren, en pleegt dus trouwbreuk. Ontmoedigd en verbitterd begeeft Mazzini zich naar Rome, waar het volk in opstand komt tegen den paus over die trouwbreuk. Nu roept Mazzini, terwijl de paus naar Gaëta

vlucht, hier de republiek uit. En Garibaldi komt hem wéér helpen, wat noodig is, want Frankrijk stuurt den paus zijn hulp.

En nu komen we toe aan ons derde tafereel. Want als het onmogelijk is na de vreeselijke gevechten op den Janiculus Rome te houden, omdat de verdedigers tegen zóó groote overmacht van Franschen, Napolitanen en Oostenrijkers niet opgewassen zijn, roept Garibaldi zijn mannen bijeen, om hen toe te spreken.

Gezeten op zijn witte paard en met Anita naast zich, Anita, die het in Nizza niet kan uithouden, maar in de ure des gevaars bij den geliefden man wil zijn, en nu naast hem rijdt in de uniform van het Italiaansch Legioen, spreekt hij:

„Ik verlaat Rome. Wie den oorlog wil voortzetten tegen de vreemde heerschers, ga met mij. Ik bied geen betaling aan, geen soldij, geen nachtkwartier, geen proviand — het eenige wat ik heb aan te bieden is honger, dorst, vermoeiende marschen, veldslagen en de dood. Maar wie den naam Italië niet alleen op de lippen heeft, maar ook in het hart, volg mij!”

Een Cesarswoord, dit woord van Garibaldi. Niets heeft hij aan te bieden dan ontbering, ellende en ten slotte den dood. — Maar zijn trotsche hart jubelt om de ongebogen vrijheid der vervolgd en getergd! Zóó hebben het ook de besten van onze Geuzen verstaan!

En nu begint de terugtocht der Garibaldianen, dwars

door Midden-Italië heen, naar een of andere havenplaats. De vervolgers teisteren het uitgeputte leger, velen der vervolgd ssterven den marteldood. En ten laatste zwerft men verspreid door de ontoegankelijke moerassen en zijn Garibaldi en Anita alleen.

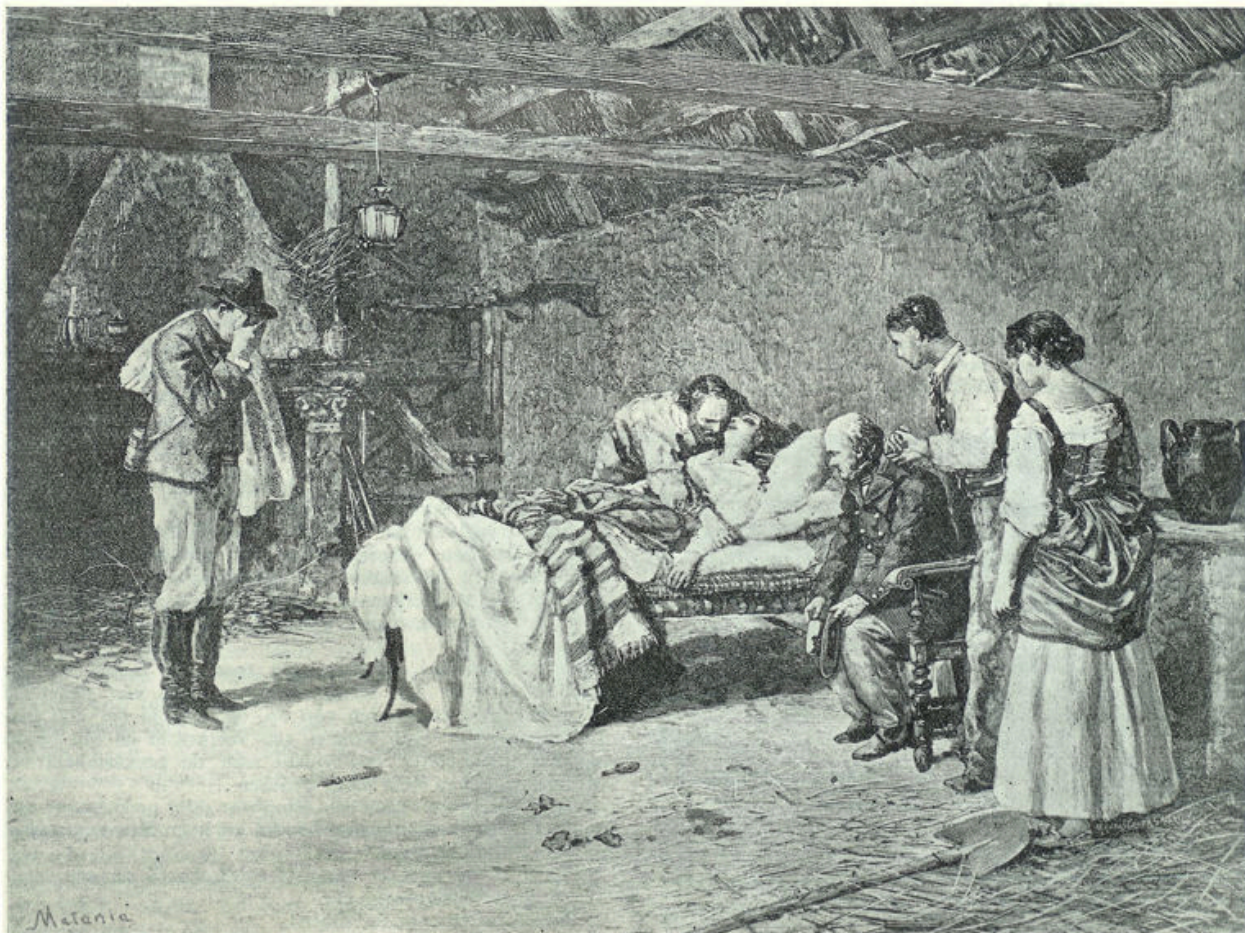
En dan . . .

Het vierde tafereel behoeven we niet te beschrijven; dat doet het werkelijke beeld, dat we hiernevens afdrukken. En dáár zien we Garibaldi in zijn overstelpende smart, omdat de vrouw, die met hem gestreden had, de revolver in de hand, de vrouw uit die glinsterende baai daar in het verre Zuiden, zijn hartsvriendin en zijn troosteres, uitgeput door koorts en ellende hem daar voor altijd verlaat.

Het verhaal van Garibaldi en Anita, de Creoolsche, is hiermede geëindigd. Maar het levensverhaal van den grooten held is hier niet geëindigd. Dat gaat nog vele jaren verder.

Voorloopig is in Italië zijn rol weer uitgespeeld. Over Tunis en Gibraltar wjkt hij uit naar New-York. Daar zien we hem in een . . . kaarsenfabriek. Maar als dan weer het groote heimwee naar de zee den gewezen kaperkapitein bevangt, zien we hem de landen van Centraal-Amerika bereizen, volgen we hem naar China en Achter-Indië. De rustelooze wordt voortgejaagd tot het verlangen naar zijn en Anita's kinderen hem den weg naar Italië opdrijft.

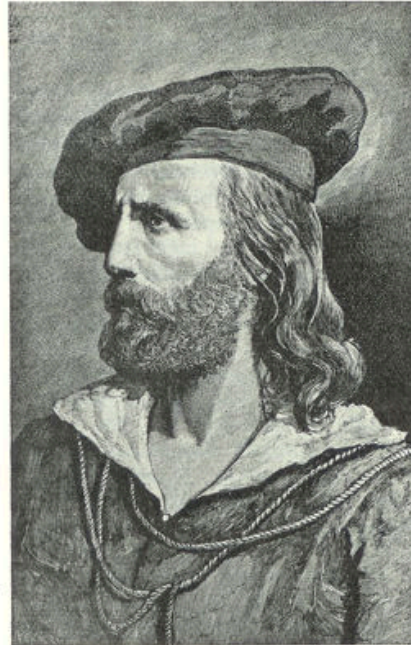
En wéér begint dan van het eiland Caprera, waar



hij zich vestigt en olijvenkweker en vrachtaarder wordt, en waar hij zichzelf het kleine witte huisje bouwt, waarin hij ook gestorven is, zijn vrijheidskamp, zijn kamp om de eenheid van Italië. Nu eens helpt hij dezen, dan weer dien koning en elk zijner veldtochten zou een boekdeel kunnen vullen, dat ongemeen boeiend zou zijn. Garibaldi en zijn „duizend“ roodhemden hebben wonderen tot stand gebracht en koningen tot wijken gedwongen en zóó de eenheid van Italië al dichter bij de werkelijkheid gebracht. Alleen: Garibaldi heeft niet mogen zien, dat die eenheid een republikeinsche zou wezen.

Stuk voor stuk vielen ze, al deze kleine rijken en rijkjes, die de eenheid in den weg hadden gestaan. Maar Cavour, de koele, berekenende staatsman, de Italiaansche Bismarck, bouwde er zijn staat uit op, onder zijn koning, Victor Emanuel. En Garibaldi mocht de kinderlijke held zijn, die Cavour's droom in vervulling hielp brengen als de fascinerende held van het wordende Italiaansche volk. En toen Garibaldi gereed stond ook nog het koninkrijk Napels te veroveren, vonden Victor Emanuel en Cavour het meer dan tijd, om het nu „officieel“ te gaan doen. Garibaldi kon nu den rang van maarschalk en massa's ridderorden krijgen, maar hij bedankte voor de eer....

In den lateren grijsaard Garibaldi is de adelaarsgeest nóg weer een keer opgefist. In den Fransch-Duitschen oorlog streed hij aan de zijde der Franschen, maar



Garibaldi als matroos

En zoo stierf hij 2 Juni 1882 op Caprera. Oud en eenzaam. In het witte huisje, dat hij zelf gebouwd had. Hij, eens de schitterende vrijheidsheld. Q. A. DE R.

hij streed toen reeds „aan den zelfkant van den oorlog.“ Hij was moe en afgeleefd.

Maar zijn denkbeelden waren al radicaler geworden en op het laatst zijns levens zag hij „de internationale“ als „de zon der toekomst.“ Van de burgerlijke democratie moest de grijsaard niets meer hebben en de Commune te Parijs had zijn sympathie. Een voor een verlieten hem zijn vrienden.

Ds J. C. H. SCHOLTEN †

„WILT U ME WEL GELOOVEN, DAT OP DEN bodem van bijna elke menschenziel een schreeuw is naar God, die het verlorene niet verstoot.... Ik zou gaarne heelemaal, overal rondtrekkende, het Evangelie brengen.“

Aldus sprak Ds Scholten zich eens uit tegenover iemand, die hem vroeg, of hij nog in de kracht van evangeliseeren geloofde. Het was in den tijd, dat de thans ontslapene nog de ziel was van het grootte Evangelisatiewerk in Rotterdam „Het Vischnet.“ Jarenlang heeft hij onvermoeid zijn krachten aan dit werk gegeven. Zelf trok hij er mee op uit en alle

hem ten dienste staande middelen gebruikte hij, om de volksmenigte te bereiken, om ze bij elkaar te brengen en hun dan de blijde boodschap te brengen.

Een bezoek aan Berlijn, waar hij de werken der duisternis in hun schrilste kleuren zag, drong hem er toe in onze groote steden de Evangelisatie krachtig ter hand te nemen. In Amsterdam was men hem eens zóó vijandig gezind, dat de ramen van het lokaaltje, waarin hij sprak, werden ingeworpen. Door niets liet hij zich echter tegenhouden. Aan deuren, waar nog nooit een godsdienstig mensch aanbelde, klopte hij aan; zóó zeker was hij van de vraag in het diepste van hun hart naar iets, dat hen kon optrekken uit den poel van zonde en verdorvenheid.

Jaren lang heeft Ds Scholten op deze wijze krachtig voortgewerkt en zeer velen was hij tot zegen. De eeuwigheid zal openbaren hoeveelvoudige vrucht het zaad, dat hij uitstrooide, heeft gedragen.

Helaas zijn daarna enkele duistere jaren gevolgd, tijden, waarin hij den arbeid moest loslaten.

Het was in 1929, dat een onzer medewerksters Ds Scholten bezocht en een gesprek met hem had over zijn Evangelisatiewerk. Zij schreef destijds daarover en merkte op: „Als ik de studeerkamer van Ds Scholten verlaat, denk ik aan het boek van Wasserman: „Laudin und die Seinen.“

„In dat verhaal stapelen zich tegen de muren van de wachtkamer van den advocaat de verhalen van slechtheid en gemeenheid en zonden zóó op, dat Laudin het niet langer dragen kan. Hij verliest zijn veerkracht en zelf begint hij te zinken, totdat een vlucht naar de eenzaamheid ver van de menschen hem moet genezen....“

Geen oogenblik heeft de schrijfster toen gedacht om een parallel te trekken tusschen Laudin en hem, dien ze juist had bezocht. En toch....

Thans is de stichter van „Het Vischnet“ na een langdurig lijden ontslapen.

Onze God trooste de zijnen!

v. R.

